တွေ့အေးစာအုပ်တိုက်
ကျန်းမာရေးစာစဉ်(၁၇)

100 QUESTIONS & ANSWERS

Don S. Dizon, MD
Michael L. Krychman, MD
Paul A. DiSilvestro, MD

About
CervicalCancer

သားအိမ်ခေါင်းဆိုတာ မွေးလမ်းကြောင်းရဲ့ အတွင်းထိပ်ဝနေရာဖြစ်ပြီး သားအိမ်ရဲ့ အောက်ခြေ နေရာလေးပါပဲ၊ ရာသီလာတဲ့အခါ သွေးစီးထွက်လာဖို့နဲ့ ကလေးမွေးတဲ့အချိန်မှာ ကလေးထွက်လာဖို့ အလိုအလျောက် ရှုံ့နိုင်တဲ့ နေရာလည်းဖြစ်ပါတယ်၊

သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာလူနာ ၈၃ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ဟာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ နေထိုင်ကြသူတွေပါပဲ၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရှိသူပေါင်း ၅၁၀,၀၀၀ အနက် ၂၈၀,၀၀၀ သေဆုံးကြပါတယ်၊ အဖြစ်အများဆုံး ဒေသတွေကတော့ အာဖရိကတိုက်နဲ့ အာရှတိုက်တောင်ပိုင်း၊ အလယ်ပိုင်းနဲ့ အရှေ့ပိုင်းဒေသတွေပါပဲ၊ ကင်ဆာကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်တွေ လိုအပ်နေကြတဲ့အတွက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ဒီရောဂါရဲ့အန္တရာယ် ကြီးမားနေရတာ ဖြစ်ပါတယ်၊

ရောဂါပိုး HPV အပြင်းစားကြောင့် သားအိမ်ခေါင်းဆဲလ်ပျက်စီးမှု အသင့်အတင့်၊ အနည်းငယ်အဆင့်ကနေ အပြင်းအထန် ပျက်စီးသွားသည်အထိ ဖြစ်ပွားနိုင်ပါတယ်၊ ရောဂါပိုး စတင်ဝင်ရောက်ကာ ဆက်တိုက် ပွားနေနိုင်တယ်၊ သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဆဲလ်တွေကို ပုံမှန်မဟုတ်တော့အောင်ဖျက်ဆီးနိုင်တယ်၊ သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာအဆင့်ထိ ရောက်လာမယ်ဆိုတဲ့ အဆင့်ဆင့်ကို အားလုံးတွက်ကြည့်ရင် နှစ် ၂၀ ကျော် ကြာပါတယ်၊

ခန္ဓာကိုယ်ခုခံအားဆိုင်ရာ အားနည်းသူများ၊ သို့မဟုတ် မိမိသန္ဓေသား ဘဝရှိစဉ်မှာ မိခင်က (Diethylstilbestrol) လို့ခေါ်တဲ့ ဆေးဝါးသုံးစွဲထားသူ အမျိုးသမီးများဆိုရင်လည်း သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာ အန္တရာယ်နဲ့ နီးစပ်ကြတဲ့အတွက် Pap Test အဖြေကောင်းတယ်ဆိုပေမယ့် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် မပျက်မကွက် စစ်ဆေးကြဖို့ လိုပါတယ်၊

သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာ

မေး-ဖြေ ၁၀၀

ဒေါက်တာမာမာဆွေ

မာတိကာ

ထုတ်ဝေသူ၏အမှာ
နိဒါန်း

အပိုင်း (၁)
အခြေခံသိမှတ်ဖွယ်ရာများ ၁
မေးခွန်း(၁ မှ ၅ အထိ) သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာနှင့် ဆက်စပ်နေသောအခြေခံအချက်အလက်များ၊
- သားအိမ်ခေါင်းဆိုတာ ဘာလဲ။ ဘာအလုပ်တွေလုပ်ဆောင်ပါသလဲ။
- ကင်ဆာရောဂါဆိုတာ ဘာလဲ။
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါရှိမရှိ ဘယ်လိုစစ်ဆေးကြည့်နိုင်ပါသလဲ။

အပိုင်း (၂)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါဖြစ်စေနိုင်သောအကြောင်းအရာအများနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသော အခြားအကြောင်းရင်းခံများ ၁၁
မေးခွန်း (၆ မှ ၁၄ အထိ) သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသောအကြောင်းရင်းခံများ၊
- လိင်မှုဆိုင်ရာအပြုအမူများနှင့် သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါတို့၏ မည်သို့ဆက်စပ်ပါသလဲ။
- သားဆက်ခြားဆေးဝါးများသုံးစွဲမှုကြောင့် သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာအန္တရာယ် ပိုမိုနီးစပ်ပါသလား။
- HIV ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးနဲ့ သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဆက်စပ်မှုရှိပါသလား။

အပိုင်း (၃)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါရှိမရှိ စစ်ဆေးပုံနှင့် သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါ၏အစပိုင်း အပြောင်းအလဲဖြစ်စဉ်များ ၁၇
မေးခွန်း (၁၅ မှ ၁၉ အထိ) ရောဂါရှိမရှိ စစ်ဆေးနည်းနှင့်ရောဂါတွေ့ရှိခြင်း
- Pap Test ဆိုတာ ဘာလဲ။
- Pap Test ရဲ့အဖြေက ပုံမှန်မဟုတ်ဘူးဆိုတာနဲ့ ကင်ဆာဖြစ်နေပြီလို့ ဆိုနိုင်သလား။
- ASCUS ဆိုတာ ဘာလဲ။ AGUS ဆိုတာ ဘာလဲ။ အတူတူပဲလား။

အပိုင်း (၄)
Pap Test အဖြေအရ ပုံမှန်မဟုတ်သူများအတွက် ကုသနည်း၊ ၂၁
မေးခွန်း (၂၀ မှ ၂၆ အထိ) သက်ဆိုင်ရာကုထုံးအမျိုးမျိုးနဲ့သုံးသပ်ဆွေးနွေးချက်များ အပါအဝင်
- Cone Biopsy (အသားစနမူနာ)ယူနည်းဆိုတာ ဘာလဲ။ဘယ်အချိန်မှာလုပ်ဖို့ လိုသလဲ။
- သားအိမ်ခေါင်းရဲ့တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ခွဲထုတ်ပစ်မယ်ဆိုရင် အန္တရာယ် တစ်စုံတစ်ရာတွေ့နိုင်ပါသလား။
- သားအိမ်ခေါင်းဖြတ်ထုတ်ပစ်ခြင်းအစား အခြားကုထုံးရှိပါသလား။

အပိုင်း (၅)
ရောဂါသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်
ရောဂါအခြေအနေအဆင့် သတ်မှတ်ပုံများ ၃၁
မေးခွန်း (၂၇ မှ ၃၃ အထိ) သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါသတ်မှတ် ပုံနှင့် သက်ဆိုင်သောအချက်အလက်များအပေါ် ဆွေးနွေးသုံးသပ် ချက်များအပါအဝင်-
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါဆဲလ်များ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ပုံ နည်းလမ်းများ၊
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါပျံ့နှံ့ပုံ၊
- နမူနာလင့် (Lymph) အကျိတ်ခွဲထုတ်ယူခြင်းဆိုတာ ဘာလဲ၊

အပိုင်း (၆)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာကုထုံးရောဂါအနုစားအဆင့် ၄၁
မေးခွန်း (၃၄ မှ ၄၁ အထိ) သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဖြစ်စ အနုစားအဆင့်ရောဂါသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ကုသနည်းအမျိုးမျိုး၊
- ရောဂါဖြစ်စအနုစားအဆင့်သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါဆိုတာ ဘာလဲ။
- သားအိမ်ကို ခွဲမထုတ်လိုသူလူနာအတွက် ခွဲစိတ်ပေးမယ့်ဆရာဝန်က ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်ချက်ချမလဲ။
- သားအိမ်ကို ဘာဖြစ်လို့မထုတ်ပစ်ချင်တာလဲ။ အခြားကုထုံးတွေက ဘာတွေရှိသေးလဲ။

အပိုင်း (၇)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာကုထုံး ၄၉
အခြားနေရာသို့မပျံ့နှံ့သေးသော အရင့်စားသားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာ
မေးခွန်း (၄၂ မှ ၄၆ အထိ) ရောဂါမပျံ့နှံ့သေးသော်လည်း ရောဂါ အရင့်စားအဆင့်ကို စမ်းသပ်ပုံနှင့်လိုက်လျောညီထွေမည့်ကုထုံးများ၊
- ရောဂါမပျံ့နှံ့သေးသော်လည်း ရောဂါအပြင်းစားအဆင့်သို့ရောက်နေပြီဆိုတာ ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။
- သားအိမ်ခေါင်းသာမက အခြားနေရာသို့ပါ ကင်ဆာရောဂါပျံ့နှံ့နေပြီဆိုရင် ခွဲစိတ်ကုသမခံယူဖို့သင့်ပါသလား။
- ကင်ဆာဆေးသွင်းကုသနည်းဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ။

အပိုင်း (၈)
ရောဂါပျံ့နှံ့ပြီးသော အပြင်းစားကင်ဆာအဆင့်ရှိ
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာကုထုံး၊သို့မဟုတ်
နောက်တကြိမ်ပြန်ဖြစ်သော သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာကုထုံး ၅၇
မေးခွန်း (၄၇ မှ ၅၁ အထိ) ရောဂါပျံ့နှံ့နေပြီး အပြင်းစားကင်ဆာအဆင့်သို့ ရောက်နေပြီလို့ဆိုလောက်အောင် စမ်းသပ်တွေ့ရှိမှု၊ သို့မဟုတ် နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်ဖြစ်ခြင်းလို့ဆိုရသော စမ်းသပ်တွေ့ရှိမှုနှင့်ကုထုံးများ
- ရောဂါအပြင်းစားအဆင့်ရောက်နေသူလူနာ၏ ရှေ့အလားအလာ ဘယ်လိုရှိမလဲ။
- သားအိမ်ခေါင်းတခုလုံးဖြတ်ထုတ်လိုက်ပြီးတဲ့နောက် ကင်ဆာရောဂါ ဘယ်လိုထပ်ဖြစ်သေးတာလဲ။
- ပျောက်ကင်းသည်အထိကုလို့မရသော်လည်း ဘယ်လိုကုထုံးတွေရှိသေးလဲ။

အပိုင်း (၉)
ဘဝနောက်ဆုံးအဆင့်ထိတိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်သောကုထုံးများ ၅၉
မေးခွန်း (၅၂ မှ ၅၈ အထိ)ရောဂါနောက်ဆုံးအဆင့်ထိရောက်နေပြီလား စမ်းသပ်ရှာဖွေရင်း လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်မည့်ကူညီမှုများနှင့်အတူ
- ရောဂါအဆင့်နောက်ဆုံး အခြေအနေရောက်နေပြီဆိုတာ ဘယ်လို သိနိုင်မလဲ။
- မိသားစုကို ဘယ်လိုပြောရမလဲ။
- ကင်ဆာဝေဒနာရှင်များ စုပေါင်းစောင့်ရှောက်မှုပေးတဲ့ဂေဟာဆိုတာ ဘယ်လိုမျိုးလဲ။

အပိုင်း (၁၀)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါရှိသူရဲ့ ဘဝသက်တမ်း ၆၅
မေးခွန်း (၅၉ မှ ၇၀ အထိ) ကင်ဆာရောဂါရှိမှန်းသိတယ်၊ ဆေးကုသမှုခံယူမယ်ဆိုတာအပြင် အခြားသော အထွေထွေကျန်းမာရေးအခြေအနေက ဘယ်လိုရှိနေလဲဆိုတာ အပါအဝင်
- အထွေထွေကျန်းမာရေးအခြေအနေအဆင့် ဘယ်လိုရှိတယ်ဆိုတာ သိနိုင်မည့်နည်းလမ်းများက ဘာတွေရှိသလဲ၊
- သွေးဆုံးခါနီးပြီမို့ ရာသီသွေးလည်းသိပ်လာချိန်မရှိနိုင်တော့တဲ့အပြင် သွေးဆုံးကိုင်ဝေဒနာဖြစ်တဲ့ ပူလောင်မှုခံစားချက်တွေကလည်း ပြင်းထန်လှတာမို့ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။
- ဆေးလိပ်ဖြတ်သင့်ပါသလား
အရက်သောက်တာနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ရော ဘယ်လိုလဲ။

အပိုင်း (၁၁)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် လိင်ဆက်ဆံရေးကိစ္စ ၈၃
မေးခွန်း (၇၁ မှ ၈၃ အထိ)သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါခံစားနေရ လို့ ဆေးကုသမှုခံယူနေသူအတွက် လိင်မှုဆိုင်ရာကိစ္စများ အပါအဝင်
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဝေဒနာဝင်များမှာ လိင်မှုဆိုင်ရာပြဿနာ တွေရှိပါသလား။
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဝေဒနာကြောင့် လိင်မှုဆိုင်ရာစိတ်ဖိစီးမှုတွေ၊ စိတ်အပြောင်းအလဲတွေက ဘယ်လိုရှိနိုင်ပါသလဲ။
- လိင်မှုဆိုင်ရာအတွက် အစွမ်းထက်ဆေးဝါးတွေရှိပါသလား။

အပိုင်း (၁၂)
သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဝေဒနာရှိသူနှင့် သားသမီးမွေးဖွားမှု ၉၇
မေးခွန်း (၈၄ မှ ၈၇ အထိ) သားသမီးမွေးဖွားရေးနှင့်ပတ်သက်လို့
- သားအိမ်ခေါင်းအစနေရာဖြတ်ထုတ်ပြီးတဲ့နောက် ကိုယ်ဝန်ကို အောင်မြင်အောင် ထိန်းထားနိုင်ပါ့မလား။
- ကလေးလိုချင်သေးသူတွေအတွက် ဘယ်လိုလုပ်ဆောင်နိုင်မလဲ။
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာဝေဒနာရှင်လို့ သိလိုက်ပြီဆိုတာနဲ့ ကလေးမွေးစားဖို့ လုပ်သင့်ပါသလား။

အပိုင်း (၁၃)
ရောဂါကာကွယ်ရေးနှင့် ရောဂါရှိမရှိ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးကိစ္စ ၁၀၁
မေးခွန်း (၈၈ မှ ၁၀၀ အထိ) သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာအန္တရာယ်မှ လျှော့ချနိုင်ရေးအပါအဝင်
- Pap Test ကို ဘယ်တော့စလုပ်သင့်တယ်၊ အချိန်ဘယ်လောက်ခြားပြီး တစ်ခါထပ်လုပ်သင့်တယ်ဆိုတဲ့ လမ်းညွှန်ချက် ရှိပါသလား။
- သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာ ကာကွယ်ဆေးဆိုတာ ဘာလဲ။
- ဒီစာအုပ်ထဲကအချက်တွေအပြင် ပိုသိချင်သေးတယ်ဆိုရင် ရှာဖွေနိုင်မည့်နေရာများ ရှိပါသေးသလား။